

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za pol leta » 13.—
 za četrt » 6-50
 za en mesec » 2-20
 za Nemčijo ololetno » 29.—
 za ostalo inozemstvo » 35.—

V upravnistvu:
 Za celo leto naprej . . . K 22-40
 za pol leta » 11-20
 za četrt » 5-60
 za en mesec » 1-90
 Za pošiljanje na dom 20 v, na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolpna pettirvrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat » 13
 za trikrat » 10
 za več ko trikrat . . . » 9

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:
 vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravnistvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6. Sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Upravnškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Kranjski deželni zbor.

Ljubljana, 5. oktobra 1909.

Razveljavljenje dveh liberalnih mandatov.

Verifikacijski odsek je po poročilu na predlog poročevalca dr. Pegana sklenil, da deželni zboru priporoči, naj se razveljavi mandata poslanca Josipa Lenarčiča in poslanca Franceta Višnikarja. Ker upijejo liberalci o klerikalni maščevalnosti, objavimo v naslednjem besedilo poročila verifikacijskega odseka, v kolikor se nanaša na omenjena mandata (notranjska in dolenska mesta). Tudi za nejurista je umljivo, da se morata ta dva mandata razveljaviti. Poročilo slove:

Volivni okraj Postojna - Vrhnika-Lož je imel 429 volivcev. Oddanih je bilo pri volitvi 367 veljavnih in en neveljaven glas, tako da je nadpolovična večina znašala 184 glasov.

Od veljavno oddanih glasov jih je dobil 194 glasov Josip Lenarčič.

V manjšini je ostal Josip Verbič, ki je dobil 173 glasov.

Razloček med glasovi prvega kandidata proti zadnjemu je znašal torej 21 glasov.

Proti volitvam iz te skupine mest in trgov ni bil podan noben ugovor, pač pa so nekateri volivci v Kamniku ugovarjali proti odredbi c. kr. deželnega predsednika, vsled katere so bili volivci nekaterih vasi, ki spadajo h krajevnim občinam Kamnik, vpisani v volivni imenik kamniškega mesta.

Ta ugovor volivcev iz Kamnika pa je dal verifikacijskemu odseku povod, razmotrivati o veljavnosti volitev tako v skupini mest in trgov Tržič - Radovljica-Kamnik, kakor tudi v skupinah Postojna-Vrhnika - Lož in Novo mesto - Višnja Gora - Črnomelj - Metlika - Kostanjevica-Krško. Dočim so namreč v mestni skupini Tržič - Radovljica - Kamnik volile tudi vasi, ki spadajo h krajevnim občinam Kamnik, se isti postopek ni vršil pri ostalih dveh skupinah Postojna - Vrhnika - Lož in Novo mesto - Višnja Gora - Črnomelj - Metlika-Kostanjevica-Krško.

Pravno naziranje verifikacijskega odseka je to, da se imajo povsod, kjer se gre za volitev iz mest in trgov, pritegniti k volitvam **cele politične oziroma krajevne občine**, ki so našteje v § 3. deželnozbornskega volivnega reda z dne 5. novembra 1898, dež. zak. št. 40. To svoje mnenje naslanja verifikacijski odsek na tele razloge:

§ 3. navedenega deželnega volivnega reda našteva volivne okraje za volitev poslancev mest in trgov. Pod št. 1. pravi:

»deželno stolno mesto Ljubljana«, pod št. 2.: »mesto Idrija«, pod št. 3. in dalje pa navaja samo krajevna imena, kakor n. pr.: »Kranj, Škofja Loka« itd.

V tem paragrafu torej ni jasno izrečeno, ali naj volijo samo mesta oziroma trgi, ali cele krajevne (politične) občine.

Iskati je sedaj rešitev te nejasnosti tako v besedilu kakor tudi v zmislu vsega ostalega zakona, in v tem oziru daje prvo pojasnilo § 9. odstavek 2., ki pravi: »V dotičnih sodnih okrajih niso obsežene občine, ki so uvrščene v volivni razred mest in trgov.«

V sodnih okrajih torej, ki tvorijo volivne okraje za kmečke občine, se morajo izločiti one občine, ki so našteje v § 3. dež. vol. reda. Paragraf 9. torej jasno pove, da morajo voliti v skupini mest in trgov občine in ne samo mestni in trški kraji.

Pa tudi v ostalem daje ves deželni volivni red podlago za razumevanje § 3. n. z. v tem zmislu, da se gre za cele krajevne občine. **Krajevna občina je namreč najmanjša enota, ki jo deželni volivni red pozna.**

Če bi hotel zakonodajalec razumeti v § 3. le mestne in trške kraje, bi moral to na kakoršensibodi način jasno izraziti ali sploh le kje omeniti kakšno manjšo enoto kakor krajevno bčino.

Če bi se hotelo v § 3. n. z. drugače tolmačiti, se pride lahko do anomalije, da bi župan kakega mesta ali trga, naštetega v § 3. n. z. ki ima svoje bivališče izven mesta oziroma trga v kaki vasi, ki spada h krajevnim občinam bil po § 31. n. z. predsednik volivne komisije, pa niti aktivne volivne pravice ne bi imel.

Z ozirom na to, da je gospod Ivan Plantan svoj mandat odložil in se je vršila potem nova volitev, odpade potreba o veljavnosti te volitve tukaj govoriti. Pač pa je verifikacijski odsek mnenja, da je na eni strani volitev iz skupine Tržič - Radovljica - Kamnik veljavna, medtem ko smatra volitev v skupini Postojna - Vrhnika-Lož kot neveljavno, ker je razloček med glasovi, oddanimi za Josipa Lenarčiča in Josipa Verbiča zelo neznamenit in ker je gotovo, da bi prišlo iz vasi, ki so se po mnenju verifikacijskega odseka neopravičeno izločile iz mestne in trške skupine, toliko volivnih upravičencev, da bi bil izid volitve ob pravilni sestavi volivnega imenika drugačen nego je sedaj. Zaradi tega se tej volitvi ne more priznavati veljavnosti.

Liberalci so objavili po svojih prevzvišenih listih zgolj sledeče besedilo:

Poslanec Ivan Plantan je svoj deželnozbornski mandat odložil. Zato je c. kr. deželno predsedništvo z razglasom z dne 8. julija t. l., št. 2246/pr., razpisalo dopol-

nilno volitev za mestni volivni okraj Novo mesto - Višnja Gora - Črnomelj - Metlika-Kostanjevica - Krško - Ribnica na dan 31. avgusta 1909.

Volivnih upravičencev je bilo 815, od katerih jih je prišlo voliti 330.

Oddanih je bilo 320 veljavnih in 10 neveljavnih glasov. Vsi veljavni glasovi so pripadli Francu Višnikarju, c. kr. višjega deželnega sodišča svetniku v Ribnici, ki je bil torej izvoljen deželni poslanec.

Proti tej volitvi ni bilo uloženega ugovora, pač pa so podani pomisleki, navedeni v poročilu verifikacijskega odseka glede splošnih volitev za deželni zbor, in sicer zaradi tega, ker so tukaj volili sicer pošamezni kraji, ne pa cele krajevne (politične) občine.

Ker je znano, koliko volivnih upravičencev bi prišlo na izključene vasi, in ker se je od 815 volivnih upravičencev volitve udeležilo samo 330, ni izključeno, da bi v slučaju pravilno sestavljenih imenikov bil volivni izid drugačen, zato je verifikacijski odsek mnenja, da je ta volitev neveljavna.

Zakaj-li so izpustili tudi utemeljevanje?

Odsek za deželna podjetja in finančni odsek

sta imela včeraj popoldne skupno sejo, ki je trajala od 3. do pol 6. popoldne. Odseka sta podrobno razpravljala o §§. 1. do 6. štatuta deželne banke in jih odobrila z nekaterimi izpremembami in dostavki. Razprava se je nadaljevala danes ob pol 10. dopoldne. Statutova vsebina je bistveno sledeča: Delokrog deželne banke se določa v širokem obsegu: s hipotekarnimi, komunalnimi, melioracijskimi in železniškimi posojili in z vsemi komercialnimi posli, v kolikor nimajo riskantnega značaja. Vse delovanje je omejeno na ozemlje vojvodine Kranjske. Za vse navedene posle obsega statut precizna določila. Organizirana je uprava deželne banke sledeče: Deželni zbor zastopa nekako glavno skupščino pri zasebnih bankah. Voli predsednika in podpredsednika in bančnega kuratorja. Poleg kuratorja obstoji direktorij, ki je nekak kuratorjev izvršilni odbor in obstoja iz predsednika, podpredsednika, dveh kuratorjev in stalnih bančnih direktorjev. Poleg tega so pri banki nastavljeni še revizorji in cenzorji. Ko bo zadevna predloga prišla v deželno zbornico, bomo o nameravanim velevažnem deželnem zavodu obširneje poročali.

Šolski odsek

je včeraj rešil zakonski načrt o šolskem nadzorstvu razven § 6. Novi zakon o šolskem nadzorstvu bistveno izpremeni ljudstvu v korist šolsko nadzorstveno postavo. Ljudstvo in tisti, ki pošiljajo otroke v

šolo, dobe nanjo večji vpliv. O velevažni predlogi izpręgovorimo obširno, ko bo dokončana.

Avstro-Ogrske homatije.

Spravna pogajanja med Čehi in Nemci zastran zasedanja češkega deželnega zbora je zdaj z vso vnemo vzel v roke češki minister dr. Začek. Ta minister izjavlja tudi, da so odločilni krogi izjavo čeških poslancev napačno razumeli. Po njegovem mnenju so ovire sporazumu zgolj »slučajne«. — Tudi od nemške strani se gotovi faktorji na vso moč trudijo, da omogočijo zasedanje češkega deželnega zbora — zlasti alpski poslanci niso nič kaj zadovoljni, da se njihovi kolegi na Češkem igrajo take radikalce. Radovedni smo, ali bodo vladni pomirjevalci kaj dosegli ali ne; v petek se vrši 3. konferenca načelnikov čeških deželnozbornskih strank. Zdi se nam pa, da bo ves trud zastoj.

× × ×

V današnji seji nižjeavstrijskega deželnega zbora bo cesarski namestnik podal izjavo, zakaj vlada ne more lex Axmann cesarju predložiti v sankcijo. Nemški strankini načelniki se bodo nato posvetovali, kaj jim bo storiti.

× × ×

Princ Ludovik Bavarski je v nedeljo ob priliki razkritja nekega spomenika v Helmstadtu imel dolg govor, v katerem je slikal med drugim položaj Nemcev v Avstriji. Priporočal je avstrijskim Nemcem spričo njih boja z drugimi narodnostmi edinost, nato pa dejal sledeče besede, ki so naše Nemce hudo zaskalele: »Nemci v Avstriji morajo gledati, da bodo zvesti državljanji; oni ne smejo škiliti preko meje, kajti to je veleizdajstvo in vrhotega tudi njim samim zelo škoduje. Tudi ne bi bilo prav, če bi se mi v nemškem cesarstvu vmešavali v razmere v Avstriji. Avstrija ima pravico prepovedati, da bi kdo se v njene notranje zadeve vtikal!« Našim ljubim Nemcem govor bavarskega princa ni všeč in ga na vse načine komentujejo.

× × ×

Vsi listi se bavijo s poročilom dr. Šusteršiča o notranje - političnem položaju, ki ga je podal na občnem zboru Kmečke zveze za ljubljansko okolico.

× × ×

Kar se ogrskih zadev tiče, se danes poroča, kaj je cesar Košutu dejal. Cesar 1) noče na noben način vlade izročiti Košutovcem, 2) dosedanja koalicija naj ostane na vladi, dokler ne izvede volivne reforme, 3) če tega noče ali ne more, bo cesar imenoval vlado iz svojih zaupnikov, ki bo, ako nobena stvar ne bo nič izdala, parlament razpustila.

LISTEK.

Pahljač s čipkami.

(Paul Bourget. — A. Kalan.)

II.

»Petnajst let bo tega,« začela je pripovedovati, »ko sem bila v Cannes. Sezona je bila izredno sijajna, ker je bilo ondaj tudi več zunanjih princev. Celo srednje vrste plemiči so tožili, da je tu preveč cesarskih in kraljevih veličanstev. Slučaj je nanesel, da sem na nekem baletu, ki ga je priredila na čast enemu izmed teh veličanstev Mme. de Carlsberg, morganatična žena nadvojvode Henrika Franca, sedela poleg mlade ženske, ki mi je vzbudila izredno pozornost. Bila je zelo mlada, zelo prijetna in skrajno priprosto opravljena, skoraj revno; bila je živ kontrast s toaletami na okrog, s katerimi so se skazovale Amerikanke in Rusinje, ki jih je bilo vse polno v salonu. Ta priprostost ji je dajala neko skrivnostno lepoto, ki je odsevala iz živoboječih oči. Videlo se je, da ne pozna nobenega človeka v tej družbi. Zamisljena in kakor priklenjena ob oglu mize gledala je, kako se vrši ples s plesom, ne da bi prišel kateri mladih gospodov, ki so se sprehajali med vrstami — bil je zbran

cvet iz Nice in Monte Carlo — in jo hotel naprositi kot plesalko za kadriljo. Iz tega obraza dvajsetletne deklice je izžarevala neka mešanica, v kateri so menjavale prevara, skušnjava, posmeh in bojazen. Razburljiva ciganska godba ji je razgrevala oči. Videlo se ji je, kako jo razjeda hrepenenje, docela naravno za njena leta, da bi bila tudi ona med srečnimi plesalkami. Istodobno pa se je kazala tako skromno v svoji priprosti volneni obleki, da jo skoro niso opazili. Mene je tako zanimala, da sem šla poiskat Mme. de Carlsberg, vprašati jo, kdo je ta neznanka in jo naprositi, da naj naju seznanji.

»Torej se ravnokar le nisem toliko zmotil?« prekinem gospo, »da ste to vendar le storili iz ljubezni?«

»Ne,« odgovori Mme. de Mégrét, »iz radovednosti. Dovolite, da nadaljujem. Mme. de Carlsberg je morala vprašati tajnika svojega soproga, preden je mogla meni odgovoriti. Konečno sem zvedela, da se moja neznanka imenuje Mme. Journal. Bila je žena častnika pomorščaka in poročena kaka dva meseca. Njen soprog je bil pred osmimi dnevi službeno komandiran pri princu, kateremu na čast je veljal ta večer. Ta slučaj je bil povod, da sta bila tudi on in njegova žena na listi med povabljenimi. On pa je zadnji hip obolei in zato je soproga sama prišla. Ne-

kaj teh podrobnosti sem zvedela od Mme. de Carlsberg, ki me je kot hišna gospodinja predstavila povabljenki, drugo sem pa zvedela od Mme. Journal, s katero sem pričela razgovor. Še jo vidim pred seboj v tem trenutku začetkoma boječo, vendar domačo, kako me je gledala s svojimi velikimi temnimi očmi, in čitala sem v njih posebno hvaležnost nepoznate žene, ki je naletela na nepričakovano pokroviteljico . . . Polagoma se je ojunčila. Gospodje iz družbe so me prišli pozdravit in jaz sem jim jo predstavljala. Njena nekaka primitivna in okorna ljubeznivost, katere poprej ni opazil nikdo, jih je očarala sedaj, ko se je ona razgovarjala z njimi. Povabili so jo na ples in opazili, da plete z neko posebno izbrano eleganco. Zmagovala je in čutila je to, zato se razvijala. Med presledki pri plesu se je vračala k meni, da mi pokaže svoje veselje in svojo srečo in tedaj mi je pripovedovala o svoji mladosti, ki jo je preživela v Brignoles, v mestecu ob pogorju du Var in o svojem šolanju v samostanu v Marseille. Pred kakimi šest meseci je tam izstopila in se poročila. Pripovedovala mi je o soprogu, ki je »zelo dober«, ponovila je »zelo dober«. Otožno pa se ji je zasvetilo oko, ko mi je ponovila te besede in jaz sem se zanjo še bolj zanimala. Cel roman se je razvil pred mojim duhom: Uboga

deklica preveč fina za svojo usodo, sirota brez očeta in matere, kakor mi je povedala, ki so jo njeni oskrbniki dali v zakon prvemu, ki je prišel, samo zato, da se je preje iznebi. Neresnično je bilo od vsega, kar mi je pravila ta večer, samo poročilo o stari materi, ki je bila pred revolucijo baje plemenitega rodu. Na govoru sem skoro opazila, da je moja mala prijateljica nekam nečimerna, otroško ponosita. Spoznala sem tudi, da ji je domišljija zelo nevarno razburjena, ko sem zvedela od nje, kaj vse da je čitala. Ljubita je samo romane, le žal kakor je rekla, da jih je še tako malo brala. In pripovedovala mi je o zadnjem romanu, ki ga je brala z velikim navdušenjem; to je bilo znano nemoralno delo pisatelja Prevost-a; in iz tega romana si je pozneje, ko je propadla, vzela svoj priimek.«

»Torej Manon Lescaut in Mme. Journal? . . .« vprašam.

»To je ena sama oseba,« odgovori Mme. de Mégrét. »Sedaj pa še poslušajte, na kak čuden in nepričakovan način sem zvedela, kako se je prelevila ta navna soproga neznanega oficirja pomorščaka in postala nekaka princesa v zloglasnih krogih.

»Narodni listy« poročajo, da je do sankcioniranja bosenske ustave še daleč, ker se mora prej ogrska kriza rešiti.

Nov kulturni boj?

Franciji proti nov kulturni boj, ki bo pač veliko ljutejši kakor prvi.

Francoska vlada skuša zatreti zasebno šolstvo. Njen namen je uvesti izključno državno šolo brez verskega pouka. Pa to ji ni dovolj — preprečiti hoče, da bi se otroci sploh versko vzgajali. Zato hoče splošno uvesti pouk v brezbožstvu s pomočjo tozadevnih učnih knjig in svobodomiselnih učiteljev. Svobodomiselnina francoska vlada hoče otroke in stariše prisiliti, da kupijo brezbožne, Cerkev zasmehujoče in Kristusa taječe knjige in se iz njih uče!

Francoski kardinali in škofje so se proti temu grdemu nasilju vzdignili in so pred par dnevi izdali prekrasen pastirski list, ki je poln apostolskega duha. Škofje pravijo, da rajši pretrpe vse muke, kakor da bi dopustili, da se tako tepta svoboda vzgoje. Zapretili so z najstrožjimi cerkvenimi kaznimi in katoliškim starišem prepovedali pošiljati otroke v brezversko državno šolo.

Vlado to silno peče. Premišluje, kaj bi naredila. Druga sredstva nima kakor silo in Jakobinstvo. Upati je, da se bo temeljito opekla, kajti kulturni boj za šolo je nevarna reč in francoski katoličani so bolj solidarni kot le kdaj. Tudi delavstvo ne bo šlo več v boj za korumpirano vlado. Le majhen sunek je potreben, da pomede lopove, ki zadnji čas sede na ministrskih stolih. Vlada, koje vojaki mečejo polkove zastave v stranišča, (slučaj Macon) nima veliko šans, da bi izvedla kulturni boj, kateremu niti Bismarki niso bili kos . . .

ODKRITJE KOŠUTOVEGA SPOMENIKA.

V nedeljo so odkrili na Ogrskem šestdeseti Košutov spomenik v Erzsebetfalvi. Minister Fran Košut, ki je bil pri odkritju navzoč, je izjavil, da ni podedoval po pčetu njegove pameti, pač pa patriotizem.

VPRAŠANJE DRINE.

Šabac, 2. oktobra. Mešana avstro-ogrsko-srbska drinska komisija se je o spornih vprašanjih popolnoma sporazumela.

NAPAD NA KATANJSKEGA VOJVODO BONAJUTO.

Rim, 5. oktobra. V nedeljo zvečer se je vračal 60-letni katanjski vojvoda Bonajuto domov v Via Giusti. Srečal je neznanca, ki ga je napadel in ranil z bodalom v obrazu. Vojvoda se je branil z dežnikom, ki mu ga pa je neznanec izbil iz rok. Pri ponovnem sunku z bodalom branil se je vojvoda s površnikom, ki ga je nosil v rokah. Dva sunka sta prodrla površnik in močno ranila vojvodo na sencih in rami. Vojvoda je začel klicati na pomoč, nakar je zbežal napadalec. Napad se je izvršil v par trenutkih. Ljudje, ki so na vojvodove klice prihitali blizu, so odpeljali vojvodo v bolnico Sv. Antona. Vojvoda je sicer težko, vendar pa ne smrtno ranjen. Napadalec ni spoznal, vendar pa misli, da se je napad izvršil vsled političnih vzrokov, ker je bil pred leti tudi zbornični poslanec.

Dnevne novice.

+ Kranjski deželni zbor bo imel prihodnji četrtek, 7. t. m., ob 10. uri dopoldne sejo.

+ Iz odsekov kranjskega deželnega zbora. Združena finančni in odsek za deželna podjetja sta zborovala danes od pol 10. ure dopoldne do 1. popoldne. Rešila sta prelogo o bankah razven dveh paragrafov, ki se še rešita v prihodnji seji. Šolski odsek ima jutri (6. t. m.) sejo ob 3. uri popoldne, odsek za izpremembo poslovnika prične 6. t. m. ob 9. dopoldne podrobno razpravo.

+ Plenarna seja deželnega zbora vodinje Kranjske bo v soboto. Pričetek ob 9. uri dopoldne.

+ O. to so izobraženci! »Učiteljski Tovariš« priobčuje govor Ganglov »ob štiridesetletnici državnega šolskega zakona«, ki se kar cedi svobodomiselnosti in bije v taktu po mitrah in aristokratskih glavah. Seveda je Gangl to robo prestaval iz nemščine, a žalibog se mu je prevod smertertje žalostno ponesrečil. Gangl citira na primer: »Učiteljski so trnek, ki se suče okoli njega ves zakon«. Kakšen trnek? smo si mislili, ko smo to čitali, dokler nismo prišli na to, da je Gangl nemški »die Angel« — »tečaj« zamenjal z ribjim trnikom. Torej gospod Gangl, učitelj na pripravljalnem tečaju idrijske realke, vzemite v roke zvezek in prepisite petdesetkrat za kazen: »Die Thürangel — tečaj, die Fischangel — trnek.« Potem ne boste več zapisali gorostasne bedastoče, da je učiteljske — trnek. Vse mogoče se je že

pisano o učiteljskih, a da je učiteljske trnek, to je vendar vnebovpijoče od človeka, ki je sam učiteljske pohajal. Engelbert Gangl — dvojko v nemščini! Čestitamo liberalnemu učitelstvu k njegovemu voditelju! Svobodomiselnimo pa le, se muza Engelbert sam pri sebi in s povzdignjeno glavo zaničuje reakcionarni svet.

+ Liberalne grožnje. Liberalce zelo boli, ker se od njih nikjer nič več ne govori in nimajo prav nikoder nobene veljave. Zlasti to jim ne gre v glavo, da igra dr. Šusteršič v avstrijski politični javnosti poleg poslanca Udržala in Stapinskega prvo vlogo. Spričo tega dejstva se »Narodni dnevnik« tako-le vsaja: »Našim slovenskim neklerikalnim poslancem je treba navsvetovati, da v bodočnosti odločneje povdarjajo, skromno rečeno, svojo eksistenco in če se klerikalci ne bodo vrnili na pot pravice in poštenosti, pa jim je treba pokazati zobe. Sedanje razmere so nam že neznesne.« — Presneto je to energično. Liberalci bi radi — zobe kazali, pa kaj, ko jih nič več nimajo!

+ Orel v Loškem potoku se je ustanovil v nedeljo ob priliki velikega mladeniškega shoda, katerega se je udeležilo okoli 500 oseb. Shodu je predsedoval velezaslužni g. župnik Hauptman iz Starega trga. O pomenu in namenu telovadne organizacije sta govorila brata Slavko Ravnikar in brat Vojteh Jeločnik. Dalje so govorili gospod kaplan Škulj in domača fanta brat Lavrič Ivan in brat Roje Franc. Pristopilo je takoj 34 čilih mladeničev k Orliom in 30 k naraščaju. Predsednikom je bil izvoljen brat Škulj Karol in načelnikom brat Šega Josip. Shod, na katerega so prihitali tudi bratje iz Starega trga v kroju, se je vršil prvič v dvorani novega društvenega doma, katerega so zgradili društveniki sami in kateri bo v kras občini in v ponos društvenikom. Čast jim! Mlademu Orlu pa: Pogumno naprej po začrtani poti! Na zdar!

+ Slovenske učne knjige za srednje šole in sicer Mazi »Geometrijski nazorni nauk za I. razred srednjih šol«, Matek »Geometrija za srednje in višje gimnazijske razrede«, Matek »Aritmetika in algebra za srednje in višje gimnazijske razrede«, dalje Pečjakov »Verouk za VI. in VII. razred srednjih šol« in Poljanec »Mineralogija« je ministrstvo dovolilo rabiti pri poduku.

+ Shod ob hrvaški meji. V Veliki Dolini na Dolenjskem se je vršil v nedeljo dopoldne javen shod. Gospod župnik Gnjezdoda otvori shod ob pol štiri, pozdravi navzoče in da besedo poslancu Gostinčarju, ki je govoril o delovanju državnega zbora, o sedanjem političnem položaju, o nastopu Slovencev in Čehov v zbornici za pravice Slovanov. Kritikuje sedanjo vlado ki služi ponemčevalnim namenom. Govori dalje o delovanju deželnega zbora v katerem poslanci S. L. S. vrše program stranke. Pozivlje zborovalce, da stojijo trdno za svojimi poslanci v boju proti sedanjim vladim. Gospod župnik Gnjezdoda je govoril o nekaterih domačih razmerah, ter je predlagal zaupanje poslancem S. L. S. kar so zborovalci sprejeli z navdušenimi živio - klici. Gospod deželni poslanec dr. Hočevar, se zaradi slabega vremena ni mogel udeležiti shoda, ter se je oprostil brzojavno. Shod je pokazal, kako nujno potrebno je prirejanje političnih shodov. Ljudje so z največjim zanimanjem poslušali govornike. Razprave, ki se po takih shodih vrše med ljudmi, morejo prineesti le dobrega sadu. Zato pa v tem smislu naprej in tudi v zanemarjenih krajih nastane dan.

— Iz kamniške dekanije je pohitelo do 600 romarjev na Trsat. V najlepšem vremenu so napravili izlet v Opatijo. Naši ljudje so bili navdušeni ob lepoti Adrije. Presvetlemu nadpastirju smo odposlali udanostno brzojavko.

— Dr. Krekovo »Starostno zavarovanje kmečkega ljudstva«, se je te dni razposlalo nekaterim društvom v svrhu, da ga razdele med kmečko ljudstvo, da se seznanijo s tem aktualnim vprašanjem.

— Iz Žaljne. Čakali smo in naposled pričakali. Dne 30. septembra smo slovensko otvorili novo dvorazredno šolo. Slovesnost, pri kateri je bilo navzoče vse učiteljsko osebje našega okraja, se je začela s sveto mašo, ki jo je služil č. g. župnik Ludovik Schifferer. Po sveti maši so šli otroci v novo šolo, kjer je govoril gospod nadučitelj o zgodovini žaljske šole in o pomenu šole sploh. Govorili so tudi: č. g. spodnji dekan iz Šmarje M. Terček, okrajni šolski nadzornik g. Ljudevit Stasny in okrajni glavar g. V. Parma. Deček in deklica, ki sta deklamirala pesmico, sta nas presenetila s svojo deklamacijo. Naposled so zapeli otroci cesarsko pesem in so bili pogoščeni. Učiteljsko osebje se je udeležilo skupnega obeda pri g. Javorniku. Lep in pomemben dan je bil to za našo vas.

— Ogromno lepega sadja, hrušek in jabolk, ima letos selška dolina. Posreduje »Gospodarsko društvo« v Selcih in »Kmetijsko društvo« na Česnjici. Fino namizno sadje na izbero.

— Za župnijo Blagovica je prežentiran č. g. Jos. Hartman, župni upravitelj v Planjini pri Vipavi.

— Čebelin pik — zdravilo. »Der steirische Bienenvater«, glasilo nemškoštajerskega čebelarkega društva, prinaša neki članek dr. Terča v Mariboru, kateri opisuje, kako uspešno je rabil čebele pri ljudem in drugače neozdravljivem protinu.

— Zapril so v Gorjci nekega nadporočnika proviantne branže in nekega Rudolfa Conclona, slikarja, ker sta obtožena nenravnega dejanja zoper neko mladoletno deklico. Menda so še drugi v to nečedno afero vpleteni.

— Občinske volitve v Zagrebu se bodo vršile 25., 26. in 27. t. m.

— C. kr. avstrijska državna železnica naznanja: Pri zadnji konferenci v Hagu glede priprave voz se je radi udobnosti po novih alpskih železnicah potujočega občinstva, kakor tudi radi povzdige tujškega prometa iz južne Nemčije in Tirolskega v Trst zedinilo za sledeče direktne vozne kurze, ki se vpeljejo s 1. oktobrom t. l.: Pri brzovlakih št. 1 (odhod iz Monakovega ob 10. uri 40 minut ponoči, prihod v Trst c. kr. drž. žel. ob 11. uri 7 minut dopoldne), 2 (odhod iz Trsta c. kr. drž. žel. ob 5. uri popoldne, prihod v Monakovo ob 6. uri 30 minut zjutraj), 507 (odhod iz Monakovega ob 7. uri 30 minut zjutraj, prihod v Trst c. kr. drž. žel. ob 7. uri 56 min. zvečer) in 508 (odhod iz Trsta ob 7. uri 48 minut zjutraj, prihod v Monakovo ob 8. uri 42 minut zvečer) bo vozil po en štirodni voz I. II. in III. razreda, pri vlakih št. 1 in 2 izven tega spalni voz med Trstom c. kr. drž. žel. in Monakovem. — Brzovlak št. 2 bo imel od 1. oktobra naprej v Monakovem hitro zvezo na direktni brzovlak št. 67 v Frankobrod-Kolin-Ostende-London, ki odpelje iz Monakovega ob 7. uri 5 minut zjutraj ter dospe v Frankobrod ob 1. uri 28 minut, v Kolin ob 5. uri 45 minut popoldne, v Ostende ob 10. uri 56 minut ponoči in v London ob 5. uri 35 minut zjutraj. Cela vožnja iz Trsta c. kr. drž. žel. v London bo tedaj trajala le 36 ur. Med Trstom in Franzensfeste ter Trstom in Bischofshofenom bo pri vlakih št. 17 (prihod v Trst c. kr. drž. žel. ob 5. uri 45 minut zjutraj) in 20 (odhod iz Trsta c. kr. drž. žel. ob 10. uri 35 minut zvečer), ki posredujejo nočno zvezo med Trstom in Tirolskim, oziroma Solnogradom, vozil direktni voz I. in II. razreda, vsled česar se odpravi v navedenih relacijah nadležno prestopanje ponoči.

Štajerske novice.

š Boj ob slovenski meji. Iz Št. Ilje v Slov. goricah pišejo: Vedne boje imamo tukajšnji Slovenci. Kletj sovrag, ki se je pritepel v obliki lutrovske »Südmarke« v prelepi naš kraj, že misli, da je edini in neomčleni gospodar čez nas. Vztrajnemu delu naših rodoljubov se imamo zahvaliti, da je še dosedaj več ali manj vseh petero občin obširne šentiljske župnije v slovenskih rokah. V osrčju šentiljskem županuje vrli in neustrašeni boritelj g. Thaler, pa tudi v ostalih občinah, kakor v Ciršaku ob Muri, Dobrenju in Selnici ob Muri imajo občinske zastope našinci v rokah, da celo v Cirknici je v odboru polovico naših mož. Vendar naše pozicije držimo le z največjim napornim delom. Prihodnji četrtek, dne 7. oktobra, se vrši občinska volitev v občini Cirknica in Strihovec, ki leži ob železnici proti Mariboru. Hud boj se bo bil tukaj. Naši volivci bodo stali neomahljivo, a če bo naša stranka propala, je kriv le pritisk od »Südmarke« in njenih išočakov. O izidu bom poročal. — Oči cele Slovenije, pa tudi nemštva te do Hamburga pa so uprte v bodoči volivni boj v občini, našem osrčju — v Št. Ilju. Tukaj se bode bila velepomembna vojska, boj na življenje in smrt obmejnega Slovenstva. Sam mihi Bog daj, da bi zmogla pravica! Pripravljeni, zaupajoč na pomoč božjo bomo šli v trpek boj. Srca naša trepetajo pred negotovostjo, kako bo kocka padla. Bratje! Cela Slovenija! Prosimo Te milo, stoj nam v tej ljuti borbi na strani, kajti od te volitve je odvisna bodoča usoda našega ljubega in dragega Št. Ilja! Z veseljem pričakovanjem se oziramo v nameravano narodno obrambno enketo dne 16. oktobra v Ljubljani, upajoč od nje, da bo storila važne sklepe za našo in naših bratov rešitev! Bratje, sprejmite naše najsrčneje pozdrave!

š Šentiljski dom bode še tekom tega meseca prišel pod streho. Stavba bo enonadstropna, ne trinadstropna, kakor se je pomotoma poročalo. Dom bo 21 m dolg in 13 m širok. Hvaljen Bog, da dobimo s to stavbo teptani šentiljski Slovenci svoje varno zavetišče in ognjišče. A da ne bomo zabredli v »domov« v neprijetne dolge, prosimo vso slovensko javnost pomoči in podpore, da zmagamo velike stroške pri stavbi.

š Šentiljski Orel. Kakor hitro bo »Št. Iljski dom« dograjen, ustanovili bodo naši fantje telovadni odsek, kot protitež švabskemu »Turnverein«, ki izvablja tudi slovenske fante v nemško žrelo. Orel v Št. Ilju bo in mora razprostrti svoja krila nad

tem tako velepomembnem narodno-bojnim toriščem! Na zdar!

š Martinovo veselico z zanimivim sporedom namerava prirediti 14. novembra »Bralno društvo« v Št. Ilju v Slov. goricah. Torej na svidenje pri Martinovi goski v Št. Ilju!

š Štajerski deželni šolski svet je dne 23. septembra potrdil ustanovitev zasebne dekliske meščanske šole v Radgoni ter zasebnega nemškega otroškega vrta v Rogatcu-Slatini. — Imenovan je učitelj Iv. Zolnir na ljudsko šolo v Spodnjem Dravogradu, za šolskega vodja na III. deški šoli v Mariboru učitelj Viktor Setina. Definitivnim učiteljem in učiteljicam so imenovani: Albert Jerin v Podčetrtku, Ferdinand Kokot v Pišecah, Amalija Pušenjak v Št. Jerneju pri Konjicah, Jožefa Stegenšek v Špitaliču, Silva Babič v Štrancalah, Franciška Podlesnik v Dobju. Glede starostne doklade se je v dveh slučajih razsodilo, da se glede zunanjih učiteljev, ki stopijo v štajersko šolsko službo, ravna glede službenih let za priznanje starostne doklade po štajerskem šolskem zakonu.

š Graškemu učiteljsku so včeraj otvorili novo, krasno poslopje.

š Vrnjeno zarubljeno kolo. Marnberška sodnija je šele v soboto vrnila nadučitelju Hrnu na Muti pred tremi meseci nepostavno zarubljeno kolo. Pripeljal ga je slovesno sodniški sluga. Kolo se med tem časom ni poškodovalo, saj se počivalo. Le svoj zvonec je izgubilo. Čudno da še pri sodnji nišo stvari na varnem. Ali bi se nemškemu kolesu moglo tudi kaj takega pripetiti? Bog ve! Zgubljeni zvonec se bode skušal potom paragrafov do nazaj. Nekje že mora biti, ker miši ga v treh mesecih ne zgledajo. Ali morda ni sli slavno sodišče v Marenbergu, da se Muti vozi lahko tudi z mutastim kolesom!

Koroške novice.

k Mašniško posvečenje. Prevzvišeni gospod knezoškof ljubljanski je danes v svoji hišni kapeli posvetil v mašnika č. g. Josipa Ogriz, dijakona krške škofije.

k Alkohol je umoril v Žabnici delavca Simona Ivančiča iz Kamna na Primorskem.

Darovi.

ZA NARODNO OBRAMBO.

Sklad šmarijske dekanije za obmejne Slovence.

404. Trček Mih, dekan, 20 K.
 405. Vidrgar Janez, župnik, 20 K.
 406. Tester Konrad, župnik, 20 K.
 407. Žužek Francišek, župnik, 20 K.
 408. Šolar Josip, župnik, 20 K.
 409. Šifer Ludovik, župnik, 20 K.
 410. Švigelj Josip, župnik, 20 K.
 411. Pipan Andrej, župnik, 20 K.
 412. Vadrak Anton, kaplan, 20 K.
 413. Vrhovec Francišek, kaplan, 20 K.
 414. Kovič Jernej, kaplan, 20 K.
- Danes smo še dobili:
415. Ašič Maks, kaplan, Ponikva ob južni železnici, 20 K.
 416. Knavs Josip, vikar, Kopriva, 20 K.
 417. Matevžev na Črni gori, zbranih 20 duhovnikov v spomin na 20. september, po č. g. Zorkotu 20 K.
 418. Zorko Melhior, kaplan, Cirkovce pri Pragarskem, 25 K.

Nadalje so darovali:

Pristov Šimen, benef., 10 K; Debeljak Janez, župnik, 5 K; Ušaj Josip, kurat, Banjšice, 2 K; Vodovipec Janez, kaplan, 2 K; Telovadni odsek »Orel« Vipava 10 K 30 h; Zbrani volivci IV. razreda za pridobninsko komisijo z geslom: Premagan in zmagovalci bratom na meji« 6 K 30 h; Slov. katol. izobraževalno društvo Premij K; Petošolci II. državne gimnazije v Ljubljani 10 K; Škerjanc Matej, organist, Gospa Sveta, Koroško, 1 K 50 h.

Zopet ljubavna tragedija v Trstu.

Karol Weitenhüller, rojen leta 1884 v Knittelfeldu na Štajerskem, ključavničar, je bil do pred 14 dnevi zaposlen pri državni železnici, ki ga je pa odpustila. Bil je neoženjen. Pred letom dni se je zaljubil v neko žensko, javno prostitutko, po imenu Mici Fleischer, rojena 1880, doma iz Uslice na Ogrskem. Minoli mesec junij je Weitenhüller podedoval 5885 K in večji del tega denarja je porabil s Fleischerjevo, v katero se je bil zagledal. Šla sta tudi na potovanje. Dokler je imel Weitenhüller denar, se mu je ženska vedno prilizovala. Ko mu pa je denar počel, se ni hotela več brigati zanj. Weitenhüller je bil radi tega ves obupan. Sinoči je Weitenhüller šel k Fleischerjevi; kar se je med njima dogodilo, ostane tajno, ker ni bilo nobene prič. Lahko se da pa misliti, ker je Fleischerjeva drugim svojim tovarišicam povedala, da ne mara več Weitenhüllerja in da ima drugega. Fakt je, da so se malo pred 7. uro sinoči iz omenjene sobe slišali tudi strelji z revolverjem. Ko ste prihitele v sobo dve

novařiški Fleischnerjeve, se jima je nudil grozen prizor. Zenska je ležala na postelji, Weitenhüller pa na tleh z revolverjem v desni roki. Ustrelil je bil dvakrat v Fleischnerjevo in jo zadel v prsi. Potem si je izpalil kroglico v desno senco in ostal takoj mrtev. Fleischnerjevo so odvedli v bolnišnico, truplo Weitenhüllerja pa v mrtvašnico pri sv. Justu. V njegovem žepu so našli listino, v kateri je bilo 455 K in nekaj drugih dragocenosti.

Znanost in umetnost.

* **Dr. Gregorij Pečjak, Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol.** Druga knjiga: Resnice katoliške vere. (Cena 2 K 80 vin.) — To je prva slovenska dogmatika, namenjena šoli, a dobrodošla tudi drugim, ki se zanimajo za krščanski svetovni nazor. Pisana je v lepem domačem jeziku. Izraz je premišljen in pretehtan. Ker dandanes mnogi dvomijo že o temeljnih vere, zato je obdelal dr. Pečjak bolj na široko zlasti poglavji o Bogu in o duši. Logika umskih dokazov, kakor jih razvija on, je neizprosna. Mnogo lepega (o modernih svetovnih nazorih, o stvarjenju, o božji previdnosti, nekaj himen itd.) je del v »Berilo«, ki je dodano-knjigi. Zares lepo delo naj bi bilo ne le v knjižnici vsakega duhovnika, marveč v rokah vseh izobražencev.

Katehitične pridige, ki so strogo ukazane v ljubljanski škofiji za tri mesece vsako leto (Synodus dioecesis Labacensis. II., pag. 29 in Ljubljanski škofijski list, 1909, str. 43), bo objavil »Duhovni Pastir« v 10., 11. in 12. zvezku letošnjega letnika. Deseti zvezek je že izšel in prinaša pet mnogovrstnega drugega gradiva poleg katehitičnih pridig.

Marolt, »Nagrobnice«; ta zbirka žalostink za cerkvene in svetne zборе izide v par dneh v drugem popravljenem in pomnoženem natisu in jako priročni žepni obliki v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. — Ze prvi natis, ki po vsebini ni dosegel novega, je bil v par dnevih razprodan, novi pomnoženi natis z »Libero« in »Misere« ob koncu pa bo dosegel še več priznanja. Cerkvem in društvenim pevskim zborom je zbirka neobhodno potrebna.

Ljubljanske novice.

Ij **O razkolnih bratih** predava danes v Zvezinih prostorih (»Union«; vhod Frančiškanske ulice) dr. J. E. Kreck; začetek ob pol 8. uri zvečer. Vsi na predavanje!

Ij **Pouk v francoskem jeziku** bo v »Slovensko krščansko-socialni zvezi« vodil gospod profesor Vinko Marinko. Pouk se bo vršil v ponedeljek in petek od 8. do 9. ure zvečer v prostorih »Slovenske trgovske šole«. Tudi v ta tečaj se vrši vpisovanje jutri v sredo in v četrtek, 7. oktobra, od 7. do 9. ure zvečer v prostorih S. K. S. Z.

Ij **Slovensko gledališče.** Danes ponavljajo opero »Lohengrin«.

Ij **V včerajšnjem poročilu** o »Lohengrinu« je po neželbi pomoti izostal g. Vuklavič, že znana in popularna moč našega opernega ansambla, ki je tudi to pot nastopil tako dovršeno, z njemu lastno eleganco, da ga je občinstvo glasno odobravalo.

Ij **Razstava dalmatinskih hrvaških slikarjev v Ljubljani.** V Jakopičevem paviljonu se odpre 16. oktobra umetniška razstava društva »Medulica«. Razstava bo trajala do 31. novembra.

Ij **Umrlj so:** Ivana Stefula, šivilja, 60 let; Ana Lisac, zasebnica, 57 let; Mihaela Kante, usmiljenka, 32 let, Radeškega ceste 11. — V bolnišnici: Ivan Gostinčar, posestnikov sin, pet dni; Matija Dolčič, kajžar, 50 let; Ivan Tomše, posestnik, 26 let.

Ij **Iznajdljiv čevljar.** Čevljarški pomočnik Ladislav Juvan se je vsedel v Ljubljani v vlak in se je zapeljal v Gratewein. Ko je prišel tja, ni imel počenega groša več. Onih par grateweinskih čevljarjev je kmalu obhodil, a ta obhod mu ni več vrgel kot desetico. Kaj si izmislil bistra glava in prazen želodec? Gre v trgovino, pa si kupi cementa, ki ga je potem v malih množinah prodajal snagoljubnim gospodinjam kot izborni prašek za sraženje kovin. Izkupil je bil že 6 kron in se je nanovo odpravil, da se kupi zopet cementa, a neki nazadnjaški orožnik, ki ni imel smisla za novodobne iznajdbe, ga je zaprl. Sodnik pa ga je obsodil na 10 dni zapora, češ, ker na tak prašek še nikjer ni prijavljen patent.

Razne stvari.

Razstrelba na morju. — 300 ljudi ubitih. Iz Manile na Filipinih se javlja, da je tječaj dospel angleški parnik Harlow iz Newport Nevs. Kapitan imenovanega parnika naznanja da je dne 27. julija, ko je bil s svojim parnikom oddaljen 180 milj od Durban, Natal, južna Afrika, videl na prostem morju neko ladjo, ki je bila vsa v

plamenu. Predno je pa zamogel priti s svojim parnikom v bližino goreče ladje, se je na slednji pripetila razstrelba, tako, da se je ladja razletela na komade, kateri so potem po vodi plavali in bili nekaj časa še v plamenu. Imena nesrečne ladje kaptanu ni bilo mogoče dognati, vendar je pa bila imenovana ladja najbrže ona z imenom Waratha, koja že dalj časa pogrešajo. Na njej je bilo 300 ljudi, kateri vsi so najbrže utonili ali pa zgoreli.

Samoumor ameriškega milijonarja na Dunaju. Ameriški izdajatelj časopisov in večkratni milijonar Albert P. Pulicer, brat znanega ameriškega kralja časopisov in izdajatelja »New York World« se je v nedeljo popoldne zastrupil in ustrelil v nekem dunajskem hotelu. Umoril se je bržkone vsled neozdravljive hude živčne bolezni. Milijonar Pulicer je že več let posejal Dunaj in bival vedno nekoliko mesecev v enem najelegantnejših hotelov. Ob 3. uri popoldne so ga videli zadnjikrat. Ob 7. uri zvečer ga je hotel obiskati zdravnik dr. Pollak, a je našel vrata zaklenjena. Ker ni odprl na trkanje, so v bojzani, da se mu je kaj zgodilo, s silo odprli vrata. Našli so ga na tleh mrtvega s prestreljeno glavo. Kroglica mu je prodrla desno senco in izstopila pri levem senu. Pulicer je bil neoženjen in rojen leta 1851. v Maku, ter je že več let trpel na hudi nevrasteniji. Leta 1903. je že napravil oporoko, v kateri imenuje kot glavnega dediča dunajsko prostovoljno rešilno družbo. Če je v zadnjih šestih letih napisal kako drugo oporoko, ni znano. V tem slučaju bo dunajska rešilna družba podedovala več milijonov. Rodbina Pulicer je židovska in doma v Maku na Ogrskem. Jožef Pulicer, ameriški časnikarski kralj, se je kot 17-letni mladenič, izselil v Ameriko. Bil je brez denarnih sredstev in analfabet. Iz New Yorka, kjer je prodajal po cestah vžgalice, se je preselil v St. Louis, kjer se je naučil brati in pisati. Postal je poročevalec pri nekem ameriškem časopisu. Vsled svoje podjetnosti je postal glavni urednik in lastnik ameriškega nemškega lista »Westliches Blatt«. S svojim newyorškim »Worldom« je uveljavel ameriško časopisje v popolnoma nove stuje. Ko si je nekoliko opomogel, je tudi svojega brata Alberta zvalil v Ameriko iz Ogrske. Tudi ta si je z izdajanjem časopisov opomogel in postal bogataš. Pred leti se je bavil celo z načrtom, da bi ustanovil na Dunaju velik list po ameriškem vzorcu. Edini sin njegovega brata Ralf, se je poročil s hčerko Vanderbiltovo. Tako je Pulicer tudi v sorodu z Vanderbiltom. Ta poroka je vzbudila veliko zanimanja, ker se zgodilo prvič, da je postal žid član bogataške ameriške družine.

Seme solnčnic je prav dobra krma za kokoši. Solnčnice bi se moralo saditi po vrteh ne le zbog lepega cveta, ampak tudi zato, ker dajejo dobro krmo za kokoši in sicer tako, ki pripomore, da nesejo kokoši dalj časa. Ko se hoče pokladati kokošim to zrnje, ni ravno potreba, da se ga obrobka, ampak vrže se jim lahko kar celo plodišče. Kokoši ga izključujejo same. Ker ne zori seme na vseh plodiščih obenem, zato se ima tako krmo lahko dalj časa na razpolago.

15-letni morilec. Z Dunaja poročajo: 15-letni knjigoveški učenec Oswald, ki je na grozen način umoril 12-letnega ljudskošolskega učenca Hausnerja pri Gumpoldskirchnu, in se je sam javil policiji, se je skušal sam večkrat umoriti. Z britvijo si je hotel prerezati žile, a se je le lahko ranil. Skočil je tudi v neko mlako v Gumpoldskirchnu, a je bila voda preplitva. Končno je prišel na misel, da bi se umoril z strupenimi gobami. Šel je v gozd, nabral strupene gobe, spravil v žep, a zavžil jih ni. Nazadnje je opustil se samomorilne načrte, šel na Dunaj in se javil oblasti. Izjavil je, da je umoril 12-letnega Hausnerja, ker mu je ta izneveril prijatelja.

Upor v ječi. Iz Lisabone poročajo: V ječi v Koimbri so se uprli kaznjenci. Zažgali so jetniško poslopje z namenom, da bi v zmešnjavi ušli. Ker so pa ogenj prezgodaj zasledili, se je med kaznjenci in stražniki razvil hud boj. Stražniki so morali pobegniti. Kaznjenci so naredili barikaade. Šele ko je prišlo vojaštvo, so se uporni kaznjenci udali, na kar so požar pogasili.

Boj kot piva v Berlinu. Iz Berlina pišejo: Komsum piva se je znatno znižal, ker so tovarnarji podražili pivo. Gostilne, v katerih se pivo prodaja dražje, stoje skoro prazne. V velikih delavnicah in tovarnah, kjer se je prej na dan izpil več ton piva, so delavci opustili popolnoma pivo. Bržkone bodo morali pivovarjarji in gostilničarji odnehati, ker bodo imeli sicer znatno zgubo.

Ženo ustrelil na cesti. Iz Černovic se poroča, da je posestnik Vazilij Uziemblovski ustrelil pretekli teden na cesti svojo dvajsetletno ženo, ki mu je ušla od doma, in se ni hotela vrniti na njegovo prošnjo domov.

Zrakoplovec Bleriot na Dunaju. Zrakoplovec Bleriot bo 22. oktobra predaval

na Dunaju o svojem znamenitem poletu z letalnim strojem čez preliv La Manche.

Miš v kruhu. Iz Cherburga se piše: Neki mornarji so našli v hlebu kruha mrtvo miš. Vojaška preiskava je dognala, da so vojaški peki nalašč zapekali v kruh miš, in je izključeno, da bi bila miš v moki, ker bi jo stroj za testo gnesti zmečkal. Ves kruh od istega dneva v vojaški pekarni so uničili in kaznovali z zaporem ves pekovski oddelek.

Volitve na Goriškem.

KANDIDATI S. L. S.

za kmečko skupino goriško, ki voli

v nedeljo, 10. t. m., so:

Za Tolminsko: **Dr. Gregorčič**, državni in deželni poslanec v Gorici; **Anton Kosmač**, župan v Cerknem.

Za Goriško: **Ivan Berbuč**, profesor v Gorici; **Mihael Marinič**, posestnik v Podsenici; **Mihael Zega**, posestnik v Kanalu.

Za Sežansko: **Dr. Henrik Stepanič**, sodni svetnik v Gorici; **Franc Zlobec**, posestnik v Ponikvah pri Avberu.

Rojaki! Slovenke! Društva!
Spominjajte se z darovi Slo-
vencev v Št. Ilju!

Telefonska in brzojavna poročila.

OŽJE VOLITVE NA GORIŠKEM.

Gorica, 5. oktobra. Ožje volitve, ki se danes vrše, so v znamenju najhujšega boja. Znan je dozdaj le izid iz sledečih občin (v oklepaju je število glasov pri prvih volitvah): Ajdovščina naši 15 (22), nasprotniki 165 (147), Ročinj 50 (40) — 100 (93), Standerž 148 (120) — 82 (69), Kobarid 36 (37) — 154 (146), Prvačina 103 (98) — 147 (155); nadalje Bojače 51—44, Ozeljan 16—190. Šlo se bo le za par glasov. Liberalci delajo s strahovitim terorizmom.

PRESTOLONASLEDNIKOVA SPROGA ZOPET ODLIKOVANA.

Dunaj, 5. oktobra. Po poroki prestolonaslednika Franc Ferdinanda je cesar njegovi soprogi Sofiji grofici Hohenberg podelil knežji naslov. Danes ji je podelil naslov vojvodinje z naslovom »Visokost«.

RAZSODBA V VELEIZDAJSKEM PROCESU.

Zagreb, 5. oktobra. Za današnje proglasitev obsodbe so bile izvršene najobširnejše varnostne priprave. Stare časnikarske vstopnice niso več veljale, časnikarji so morali dobiti nove. Število občinstva je bilo omejeno na minimum. K proglasitvi obsodbe je senat določil pripustiti samo one obtožence, kateri so smeli pristopovati sodniški razpravi, a še o teh so določili, da se pred vstopom v dvorano natančno preiščejo. Ban Rauch se je odpeljal iz Zagreba.

Zagreb, 5. oktobra. K obtožencem že včeraj ni nihče smel. Senat se je bal, da se izvrše grožnje, da bodo pri razsodbi pokale bombe. V dvorani je bilo vse polno policajev in detektivov. V Zagrebu je vse polno orožnikov iz cele dežele. Hišo Frankovo že od včeraj stražijo orožniki.

Zagreb, 5. oktobra. Proglasitev razsodbe je bila določena za danes ob pol 8. uri zjutraj. Še prej, v najbolj zgodnjih urah je bil naval občinstva velikansk. Razpravna dvorana in galerija sta bili kjuž najstrožji kontroli, natlačeno polni. V bližnjih ulicah je stalo na tisoče občinstva. Policija je napravila okolo sodišča gost kordon. Ko so se okolu 7. ure pripeljali zagovorniki, je prišlo do demonstracij. Pristaši koalicije so klicali zagovornikom »Živio«, pristaši Franka pa »Abzug«. Na obeh straneh je bilo silno razburjenje. Ob pol 8. uri zjutraj je vstopil v dvorano senat z državnim pravdnikom. Predsednik senata je opozarjal občinstvo, naj bo mirno, ker bo sicer takoj dal izprazniti dvorano. Pristaši Franka so napravili drž. pravdniku ovacijo. Klicali so mu »Živio!« Obtoženci so se branili priti k proglasitvi obsodbe. Predsednik je še enkrat poslal ponje s pripombo, da bo sicer razsodba proglašena v njihovi odsotnosti. Obtoženci so poziv predsednikov odklonili in k razsodbi niso prišli. Senat je odklonil mnogo predlogov drž. pravdnika. Drž. pravdnik je predlagal pet smrtnih obsodb, izrečena pa ni bila nobena smrtna obsodba.

Zagreb, 5. oktobra. Od veleizdaje obtoženih Srbov je bilo obsojenih 31, oproščenih 22.

Zagreb, 5. oktobra. Razsodba zoper Srbe, obtožene veleizdaje, se je izrekla danes ob osmih zjutraj. Oblast je odredila velike varnostne priprave, a je dozdaj vse mirno. Obsodba se glasi:

Adam in Valerian Pribičević, vsak 12 let težke ječe.

Pero Bekić — 8 let težke ječe.
Joco Oreščanin, Peter Petrovič, Mojo Ervačanin — 7 let težke ječe.

Miloš Borojevič, Simo Živkovič ml., Tanazije Oblakovič, Gjuro Erak, Aleksander Gjurič, Stevo Kalember — 6 let težke ječe.

Vaso Lukač, Gajo Živkovič, Rade Malobabič, Gjuro Jovanovič, Nikola Rebrača, Stanko Rebrača, Gjuro Končar, Stevo Končar, Stepan Kačar, Mile Corič, Pavao Matjašević, Stevo Radovanovič, Dmtar Ervačanin, Lazo Babič, Vaso Vukdragovič, Mile Mitrič, Danilo Podunavac, Gjorgje Jagnjič, Milan Vukelič — 5 let težke ječe.

Ostalih 22 je oproščenih. Čitanje razlogov traja še zdaj.

Zagreb, 5. oktobra. Po proglašenju razsodbe je sledilo utemeljevanje razsodbe, ki je trajalo do 2. ure popoldne. Stroški obravnave so razdeljeni na vse obtožence, tudi na one, ki so bili oproščeni. Občinstvo je vzelo razsodbo na znanje s precejšnjo mirnostjo. Do popoldanskih ur tudi po cestah ni bilo nikakih demonstracij.

Zagreb, 5. oktobra. Stroški obravnave, katere bodo morali plačati vsi obtoženci, znašajo 70.000 K.

Zagreb, 5. oktobra. Danes ob 5. uri popoldne bo sklepal v Budimpešti imunitetni odbor o prošnji vlade, da se izroči hrvaške delgate Sv. Pribičevića, B. Budisavljeviča in J. Banjanina kot kolodvodje srbske veleizdaje. — Frankove novine pravijo, da se bo obtožene poslance takoj izročilo, ako se bo v Budimpešti pritrnilo izročitju, ne da bi sklepal o tem tudi hrvaški sabor.

ŠTAJERSKI DEŽ. ZBOR.

Gradec, 5. oktobra. V današnji seji štajerskega dež. zbora je dr. Verstovšek utemeljeval svoj predlog glede uravnave Pake in Mislinje, posl. Novak je predlagal preložitve ceste v kozjanskem in mariborskem okraju, posl. Rožkar je v imenu občinskega odseka poročal o občinskih dokladah za občine Gornji Grad in Gorenjski vrh. Posl. Verstovšek je uložil interpelacijo radi onesnaženja Pake po usnjarni v Soštanju, Ozmeč prošnjo dijaške kuhinje v Ptujju za zvišanje podpore, Terglav za podporo dekliški šoli v Celju, za ustanovitev postajališča v Radečah in planinskega društva v Mozirju za podporo.

LEX AXMANN.

Dunaj, 5. oktobra. V današnji seji nizjeavstrijskega dež. zbora cesarski namestnik še ni odgovoril na interpelacijo o sankcioniranju lex Axmann. Vrše se še obravnave s strankami solnograškega in gorenjeavstrijskega dež. zbora. Namestnik odgovori v petek. Danes je bil stavljen predlog za ugotovitev nemškega jezika pri razpravah dež. zbora in odbora.

ZA DELOZMOŽNOST ČEŠKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Praga, 5. oktobra. Češki minister Začek je danes dalje konferiral s češkimi voditelji. Ako pride do kompromisa, bo češki deželni zbor zboroval med 11. do 19. oktobrom.

SMRTNA KOSA.

Zidani most, 5. oktobra. V Radečah je danes umrla gosp. Katarina Christof, mati ljubljanskega sollicitatorja.

SAMOUMOR PENZIIONISTA.

Trst, 5. oktobra. Ustrelil se je v Trstu penzionist Franc Graul, star 74 let.

OBSOJENI IRENTENTOVCI.

Trident, 5. oktobra. V soboto je bila razprava proti 12 iredentovcem, ki so pomazali cesarske orle ob priliki stoletne slavnosti v Inomostu. Štirje so bili obsojeni na dva tedna, trije po tri tedne in dva obtoženca na deset dni zapora. Dva obtoženca sta pa bila oproščena.

RAZBURJENJE V MADRIDU.

Madrid, 5. oktobra. Razburjenje med občinstvom vsled novih neugodnih vesti iz Melile je velikansko. Veselje nad zmaganji je prenehalo. Skoro gotovo je, da pride do vojske z maroškim sultanom, ki pošilja vstašem neprestano pomoči.

Madrid, 5. oktobra. Ministrski svet je sklenil, da odpošlje v Afriko na bojišče novo divizijo. To poročilo je naredilo velik vtis.

DR. COOKOVI DOKAZI O ODKRITJU SEVERNEGA TEČAJA.

New York, 5. oktobra. Listi poročajo, da se je dr. Cook končno že odločil na vedno večja zahtevanja, da izroči svoje dokaze o odkritju severnega tečaja ne samo univerzi v Kodanju, ampak tudi tukajšnji nacionalni geografski družbi. Na ta način hoče Cook ovreči Pearyjeve obdolžitve.

NAMESTILO ZRAKOPLOVU »REPUBLIQUE«.

Pariz, 5. oktobra. Iznajditelj Spiess je ponudil vojnemu ministrstvu v dar svoj vodljiv zrakoplov. Zrakoplov je sedaj v palači zrakoplovne razstave in ima 7000 kubičnih metrov obsega.

Breznik. »Slovenske besede v slovensčini«. Cena 80 vin. Za Slovence sploh in posebno jezikoslovce zelo koristna in važna knjiga o rabi besed in izrazov, ki smo si jih izposodili Slovenci od naših močnejših bratov in izpopolnili z njimi naš jezik.

»Zgodovina novejšega slovenskega slovstva«. I. del od Pohlina do Prešerna. Spisal prof. Ivan Grafenauer. — To je knjiga, ki jo je dosedaj dijak in vsak izobraženec pogrešal kot vsakdanji kruh. Sramotno malo govori Sketova Slovstvena čitanka, ki je bila edina učna knjiga slovenskega slovstva za tolike generacije našega dijaštva, o novejši književnosti, in kadar govori obširneje, je nepraktična in suhoparna. Z Grafenauerjevo Zgodovino pa smo dobili izvrstno pomožno knjigo, ki bo dijaku in profesorju dobro služila, zlasti ker je že tako prirojena, da lahko ustreza šolskim namenom in je potrjena s sijajnim izpričevalom praktičnih izkušenj, ki si jih je nabral g. profesor, ko je predaval v višjih razredih slovstveno zgodovino. A ne le na dijaški polici bi morala ležati »Zgodovina novejšega slovenskega slovstva«, temveč na mizi vsakega izobraženca; večina našega inteligentnega občinstva se je z bala obširnosti in letopisnega značaja Glaserjeve slovstvene zgodovine, vsled česar je med našim izobraženstvom veliko premalo slovstvenozgodovinskega znanja. A sedaj, ko smo dobili Grafenauerjevo knjigo, ne veljajo več izgovori: narodni ponos, slovenska zavest terja svoje pravice! Z lahkoto in naslado bo prelistal bravec to knjigo, brez truda, a z velikim pridom, ker je pisana z ostrim, prodirajočim pogledom na širjavo in globino. Z mirno, prepričevalno zmernostjo strogega znanstvenika zasleduje g. profesor tihe struje naše slovstvene preteklosti — poglavje o slovenski romantiki je klasično — a obenem govori s fino, vzgajajočo in dvigajočo tendenco, tako da se bravcu, ko obrne zadnjo stran, izviče vzdih: res je in prav je, da je res! — Knjiga je izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani in velja samo 2 K, trdo vezana 2 K 50 h, po pošti 20 h več. — Ta nizka cena omogočuje vsakomur, da si knjigo nabavi.

»Bisernice« iz belokranjskega narodnega zaklada. V Adlešičih nabral Ivan Šašel, župnik. I. del. Cena 2 K, vez. 3 K. II. del. Cena 2 K 50 vin., vez. 3 K 50 vin. — Belokrajina si je ohranila med Slovenci največ pristnega narodnega blaga, zanimivih narodnih običajev, ki segajo brezdvomno v staro davnino, pa tudi belokranjski jezikovni zakladi imajo prednost mimo vseh ostalih slovenskih narečij. To delo je torej važen in zanimiv pojav v našem dosedaj bornem folklorističnem slovstvu.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
čistil. sred-
stvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul 7

Dobi
se
posred

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 5. oktobra.

Pšenica za oktober	14.10
Pšenica za april 1910	14.04
Rž za oktober l. 1909.	9.63
Oves za oktober	7.50
Koruza za maj l. 1910	6.96

Efektiv: — — —

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
4	9. zveč.	736.9	13.7	sl. jug	jasno	
5	7. ajutr.	735.6	10.3	brezvetr.	megla	0.0
	2. pop	734.4	18.4	sl. svzh.	del. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 14.7°, norm. 12.3°.

2760 Učenec 3-1

za mizarski obrt, 15—16. let star, poštenih starišev, se sprejme pri **FR. ŠETINA**, mizarju v **Gunceljah**, p. St. Vid nad Ljubljano.

Pozor kolesarji!

Edino zastopstvo za Kranjsko za prava Puch-kolesa:

„Specijal“ Puch-kolesa K 150.—
„Curier“ kolesa „ 115.—
Najboljše pneumatike Reithoffer-jeve. — Najnovejši
šivalni stroji od K 66.— naprej. (1)

Za prekupevalce ista cena, kakor v tovarni!
Ker prodajam bres potnikov, valed tega vse blago veliko ooneje.

Ceniki zastoj in poštino prosto.

Z odličnim spoštovanjem

FR. ČUDEN

urar in trgovec v Ljubljani.

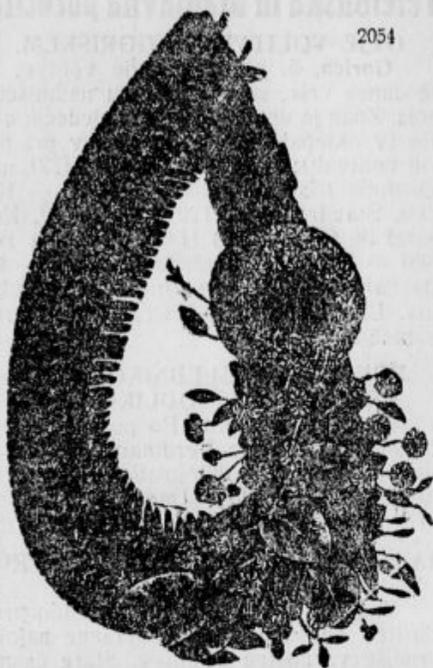
Pozor! Prodaja Pozor!

najnovejše jesenske in
narejene obleke zimske, za
gospe, dame, dečke in deklice po naj-

nizji cenil edino

2629 1

konfekcijska trgovina **A. LUKIČ**, Pred školijo 19.

2054

Slovinci, pozor!
pri nakupovanju vencev.

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobnih vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo
hitro in točno.

— Cene brez konkurence! —

Krasne klobuke za dame,

kakor tudi za deklice in otroke, najnovejše mode,
v največji izbiri priporoča po zelo ugodnih cenah

modni salon P. Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte, Ljubljana.

2645 20-1

C. kr. priv. 1235 (4)

občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

ustanovljena leta 1831.

Jamstveni zakladi znašajo nad 346 milijonov kron.

Poslovni Izkaz zavarovalnega oddelka na življenje:

	meseca sept. 1909	od 1. jan. 1909
Vložilo se je ponudb	1400	14.887
za zavarovano vsoto	K 11,074.837.12	K 122.632.723.37
izgotovljenih polic je bilo	1335	12.834
za zavarovano vsoto	K 9,969.407.04	K 105.526.209.46
Naznanjene škode znašajo	K 795.196.07	K 7.654.326.52

Podružnice Spljet, Celovec

- in Trst -

- Delniška glavnica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na te-
koči račun, ter je obrestuje po čistih 1/2%

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice Spljet, Celovec

- in Trst -

- Rezervni fond -
- K 300.000. -

Bolehajoči na pljučih in v vratu, astmatiki in bolni v grlu!

Kdor se hoče za vedno znebiti bolezní na pljučih ali v grlu, bodisi se tako trdovratna, ali astme, če je se tako zastarana in do- zdevno neozdravljiva, naj se obrne na **A. Wolffsky-ja v Berlinu**, N. Weißen- burgerstraße 79. Tisoči zahvalnic je za- dostno jamstvo za veliko zdravilno moč enega zdravljenja. Brošura zastoj. 2400 10-1

Velik in dobro poznat mlin za pšenico in rž išče radi pospeševanja pro- daje za Ljubljano in okolico zmožnega, strokovno izvežbanega in dobro upeljanega

ZASTOPNIKA.

Ponudbe pod »Primissima K 8030« na **Haasenstein & Vogler A. G. Wien I.** 2765 3-1

Klavir kratek, zelo dober in dobro ohranjen se cenovno prodaja. Naslov pove upravništvo »Slovenca«. 2771 1-1

Hotel Tivoli,

Odda se več mesečnih sob od 24 kron naprej. 2534 1

ORGANIST

cecilijanec išče službe pri večji fari. Zmo- žen je poučevati tudi pevske zборе in pre- vzame tudi tajništvo. Naslov pove uprava »Slovenca«. 2775 5-1

Mladenič

19 let star, ki obvlada popolnoma slovenščino v besedi in pisavi, zmožen nemščine, z lepo pisavo, kateri ima izobrazbe, zmožnosti in eneržije dovolj tudi za težja dela (sedaj dopisnik sedmih časopisov), želi v odvetniški ali drugi pisarni ozir. pri kakem časopisu primerne službe kot začetnik v pisarni ozir. kot sluga k zdravniku, ali druge primerne službe z malo za- četno plačo. - Prij. ponudbe se naj blagovolijo poslati na: **Josip Planinc ml., pošta Podsreda, Spodnje Štajersko.** 2754 3-1

V Tržiču se takoj odda

enonadstropna hiša

za trgovino zelo prikladna pod ugodnimi pogoji. Naslov pove upravništvo. 2748 3-1

Hiša z vrtom

ob cesti v Trbovljah se prodaja na prostovoljni dražbi v Fortetovi gostilni dne 14. oktobra ob 1/4 10 dopoldne za izključno ceno 15.000 kron.

2745 Dr. Josip Kolšek, odvetnik, Laško.

Več sto kilogramov lepih, finih

namiznih jabolok

obranih, ima na prodaj **Ivan Theuerschuh**, trgovec, Tržič, Gorenjsko. 2723 5-1

Prodajalka

zmožna slovenskega in nemškega jezika, dobra računarica ki ima že nekaj prakse, se sprejme takoj v trgovini **JOS. SCHUMI** v Ljubljani. Želi se lastnoročno pisane 2755 ponudbe pod gornjim naslovom. 3-1